

нестабільного ринкового середовища. Цей підхід сприяє гнучкості фінансового менеджменту, оптимізації витрат та ефективнішому використанню ресурсів у довгостроковій перспективі.

Список літератури

1. Бречко О. Цифровий стандарт: нові можливості для трансформації бізнес-процесів в умовах цифровізації // Вісник економіки. – 2023. – Вип. 2. – С. 58–73. – DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.02.058>.

2. Хаба Г., Сигида Л., Назаренко А. Цифровізація бізнес-процесів: бібліометричний аналіз // Маркетинг і цифрові технології. – 2021. – Т. 5, № 3. – С. 53–62.

3. Казимир Я. Цифровізація – сучасний фактор розвитку бізнес-процесів // Фінансово-економічні механізми сталого розвитку національної економіки: матеріали конференції. – 2022. – С. 188–191. – Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/38538/2/FMZKP NES_2022_Kazymyr_Y-Digitization___a_modern_188-191.pdf.

УДК 368.1 : 336.71

Шуляк Д. А.

аспірант кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Охрименко І. Б.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БАНКО-СТРАХОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сучасними тенденціями розвитку світової економіки є посилення ролі фінансових посередників, розширення і поглиблення інтеграційних взаємозв'язків між ними, універсалізація їх діяльності на світовому ринку фінансових послуг. Найбільш помітним явищем світового масштабу є банківсько-страхова інтеграція, рівень якої впливає на характер розвитку фінансового сектору залежно від фази економічного циклу, на якому знаходиться держава.

В Україні протягом останнього десятиліття також спостерігається тенденція поетапного процесу інтеграції банків і страхових організацій, синтез їх послуг з метою реалізації як банківських, так і страхових продуктів. При цьому основним напрямом банко-страхової інтеграції в Україні є банкострахування, концепцією якого є створення для приватної клієнтури “фінансового супермаркету”, де кожен може задовольнити як потреби в банківському обслуговуванні, так і в фінансовому консалтингу, і страховий інтерес. По суті це “вторгнення” банку на територію діяльності СК і отримання синергетичного ефекту від сильних сторін банківського і страхового бізнесу. Обидві сторони поєднують канали продажів і клієнтські бази, а також відкривають доступ до

внутрішніх фінансових ресурсів один одного, завдяки чому підвищується ефективність діяльності обох секторів економіки. Взаємодія страхових компаній і банків по даному напрямку є взаємовигідним співробітництвом, оскільки дозволяє здійснити диверсифікацію послуг і каналів розподілу, мінімізувати ризики і підвищити надійність всіх фінансових операцій. Банкостраховання забезпечує банкам нові джерела прибутку, а страховим організаціям зростання страхових портфелів.

Водночас на даний момент склалася ситуація, коли основні послуги, що надаються банками і страховим компаніям один одному, вже затребувані і спостерігається істотне уповільнення темпів розвитку спільної діяльності. Одночасно приходить розуміння того, що від характеру розвитку і вдосконалення взаємодії між банками та страховими компаніями багато в чому залежить фінансова стійкість і добробут цих фінансових структур в майбутньому. На перший план виходить необхідність більш гнучкого і нестандартного підходу до вироблення стратегії розвитку даного бізнесу, поглиблення професійної взаємодії тощо [1, с. 431]. Найбільш неопанованим напрямом цієї співпраці є страхування ризиків банків, що розвивається фрагментарно, проте має значний потенціал.

Страховання ризиків діяльності банків, включає два різні типи страхування: банківських і фінансових ризиків (рис. 1), які за своєю суттю зовсім не співпадають з, подібною на перший погляд, класифікацією ризиків у банківському менеджменті.

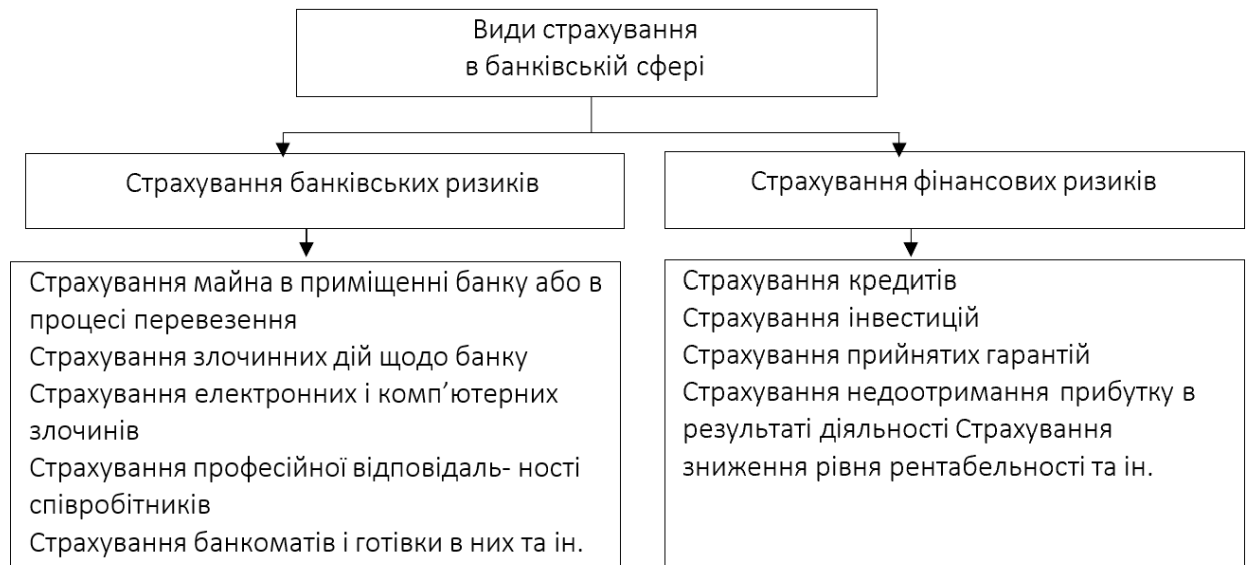

Рис. 1. Види страхування у банківській сфері [2, с. 150]

В контексті страхування фінансових ризиків, однією з основних послуг страхових компаній, якою найбільш активно користуються банківські структури, є страхування майна, переданого підприємствами в заставу для забезпечення повернення кредитів, що видаються. Крім того, спостерігається все зростаючий попит на страхування іпотечного та лізингового кредитування, проектного фінансування, а також цивільної відповідальності (при іпотечному, лізинговому кредитуванні). Все більшого значення набуває і страхування при видачі споживчих кредитів фізичним особам, з поширенням

цього виду страхування як на предмет кредитування, так і на життя та працездатність позичальника [1, с. 429].

Проте перелічені вище тренди страхування банківської діяльності пов'язані переважно з страхуванням відповідальності третіх осіб, в той час як ризики безпосередньо дій самої банківської установи залишається без належної уваги.

Банки України традиційно страхують окремі операційні ризики, практично не використовуючи комплексне страхування, яке є обов'язковим за кордоном (в тому числі, в країнах ЄС), і марно. Даний вид комплексного страхування дозволяє захистити значну частину ризиків, що виникають в банківській діяльності, а тому є важливою складовою комплексної системи ризик-менеджменту будь-якого банку, що орієнтується на довгостроковий і сталий розвиток. Банківське страхування підвищує імідж установ і забезпечує безперервність і надійність їхньої діяльності, а також виступає важливою перевагою у процесі конкурентної боротьби в банківській сфері. Тому в міжнародній страховій практиці часто використовується поліс BBB (Bankers Blanked Bond) – комплексного банківського страхування.

Комплексне банківське страхування – це комплексне страхування банків від усіх злочинів, тому захисту підлягають [3, с. 7]:

1) злочинні дії щодо активів банківської установи: пограбування, крадіжка третіми особами майна з її приміщення або в процесі перевезення; зловживання персоналу банку (шахрайство і використання підроблених документів, розкрадання цінних паперів зі сховища банку тощо);

2) електронні та комп'ютерні злочини (Electronic & Computer Crime Policy);

3) професійна відповідальність співробітників (Professional Indemnity Policy).

Комплексна програма страхування покриває практично всі збитки, пов'язані зі злочинами проти банку і його майна як третіми особами, так і власними співробітниками. Вважається, що значну кількість злочинів у банківській сфері скоюють самі співробітники, тому цей вид страхування дуже ефективний засіб захисту банківських установ.

Низькі значення рівня банківсько-страхової інтеграції у вигляді страхування банківських ризиків пов'язані з конкретними проблемами, що виникають у сфері організації цих інтеграційних відносин. Ключовими проблеми, що стримують розвиток страхування банківських ризиків в Україні, на нашу думку, є наступні:

– законодавчі: нормативно-правове забезпечення діяльності зазначених інституцій в різних формах інтеграції погано врегульовано в Україні, питання ефективного регулювання та нагляду щодо банків і страхових компаній мають різний рівень пропрацювання як з боку регулятора, так і зсередини фінустанов – банки України підлягають належному регулюванню понад 30 років, страхові ж компанії лише адаптуються до такого регуляторного впливу останні 5 років;

– кон'юнктурні (ринкові): гарантія фінансової надійності, невідповідність розмірів страхових і банківських операцій; фінансова нестабільність страхових компаній є очевидно гіршою у порівнянні з банками, що є перешкодою до прийняття на страхування ризики банків, питання перестраховування зобов'язань знаходиться у ще більш критичному стані;

– значний ступінь залежності страхових компаній від банківських установ і низька зацікавленість зміни напрямів (продуктів), що приносять дохід від взаємодії з банками: тривалий час складалась практика інвестування майже всіх активів страхових компаній у депозити банків, які були і залишаються обернено пропорційною “платою” за співпраці. Тобто, банківські вклади залишалися найбільш стабільним інструментом отримання доходів для страхових компаній. Дохід від страхових премій за страхування ризиків банків має зовсім іншу природу;

– низький рівень довіри кредитних організацій до страхових компаній. Перший аспект стосується сумнівів щодо фінансових спроможностей страховика при настанні страхового випадку і отримання належного відшкодування вчасно і в повній мірі. Другий аспект пов’язаний з небажанням кредитної установи давати доступ до особистої інформації необхідною для оцінки його фінансового стану при страхуванні конкретних ризиків, через побоювання щодо її можливого витоку;

– низька страхова культура, що притаманне українському простору у цілому: у багатьох банках страхування операційних ризиків здійснюється за залишковим принципом. Такі банки, звичайно ж, звернуться до страхування в разі виникнення загрози серйозних збитків, але застрахують лише той ризик, який несе найбільшу загрозу. Про комплексне страхування в даному випадку навіть не йде мови.

– проблеми у сфері організації взаємовигідних відносин з клієнтами: низький рівень прозорості акредитації страхових компаній в банках, відсутність індивідуального підходу до страхування ризиків зі сторони страхових компаній;

– проблеми інформаційно-технологічного характеру: технічне програмне забезпечення банківських установ все ще не ідеально адаптовано для продажів страхових продуктів та послуг; натомість автоматизація бізнес-процесів страхових компаній у порівнянні з банками також бажає кращого.

Вирішення вказаних проблем є неможливим у короткостроковій перспективі, вимагає реалізації адекватних стратегічних програм розвитку фінансового сектору і економіки, в цілому, страхового та банківського бізнесу, зокрема. Ці проблеми також потребують ретельного вивчення і пропрацювання у середовищі фахівців, що є актуальним предметом для подальших наукових досліджень.

Список літератури

1. Борисюк О. Тенденції банкострахування в умовах нестабільності розвитку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 428-432.

2. Панченко О., Маслюк О., Гориленко А. Банківські ризики як об’єкт страхування в сучасних умовах. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 4 (24). С. 146-154.

3. Фурман В. М. Комплексне банківське страхування: міжнародна практика та початок запровадження в Україні. *Економіка: теорія та практика*. 2014. № 2. С. 4-10.